

Nordjyske
Museer

Vi giver historien liv

nordjyskemuseer.dk

Spøgelse og mystiske væsner

Sejflod-området

Denne guide tager dig med på en tur rundt i området ved Sejflod til nogle af de steder, hvor folk har set og mødt spøgelse, hekse, nisser, bjergfolk og andre uhyggelige skabninger. Der er beretninger om alt lige fra spøgelseshunde, helheste og nedmanede spøgelse til hekse og troldhøje på glødende pæle.

Fortællingerne er et udvalg af den store sagnskat fra området, som blandt andet stammer fra Evald Tang Kristensens rejser i Jylland omkring år 1900, hvor han samlede folkeminder ind fra mennesker, der stadig havde de gamle sagn i levende erindring.

Der er ingen garanti for, at du møder uhyggelige væsner fra en anden verden, men hvis du gør, så undgå at tage kontakt - nogle af dem kan være farlige. Hvis du vil undgå at møde dem, er det bedst at tage turen ved dagslys.

Hver historie er forsynet med så nøjagtig en stedsangivelse, som sagnet gør det muligt. Vær opmærksom på, at nogle af de mystiske væsner færdes på privat grund, hvor der ikke er offentlig adgang, så du skal muligvis kigge efter dem på afstand.

Denne guide er udarbejdet af Nordjyske Museer, og den er støttet økonomisk af Aalborg Kommunes pulje til sommeraktiviteter i landdistriktet 2021.

Der er udarbejdet guider med sagn fra områderne ved Nibe, Sejflod og Hals. De kan alle downloades på www.nordjyskemuseer.dk, hvor du også kan læse mere om en udstilling om mystiske væsner og nordjyske sagn. Den er indrettet i en særlig udstillingscontainer, og i efteråret 2021 bliver den opstillet i forskellige mindre byer i Aalborg, Mariagerfjord, Jammerbugt, Rebild kommuner. Containerudstillingen er støttet af Aalborgs kulturelle pulje til aktiviteter og oplevelser for børn og unge samt af Region Nordjyllands lille kulturpulje.

1

Kæmpestenkast mod Storvorde Kirke

Storvorde Kirke, Tofthøjvej 1, Storvorde

Storvorde Kirke blev opført omkring år 1300. Men det var på et hængende hår, for de nordjyske kæmper brød sig ikke om kristendommen, og de forsøgte med al magt at bekæmpe de nye kirker, der skød op i 1100-1200-tallet.

En af kæmperne boede i Vendsyssel, og han kastede en sten mod kirken i Storvorde. Heldigvis kastede han ikke langt nok, og stenen landede ifølge sagnet i Gandrup Enge på den anden side af Limfjorden. Kæmpens hånd efterlod et aftryk på den store sten.

Kirken gemmer også på en anden historie. På loftet er der nemlig fundet knogler fra et lam, der sandsynligvis er blevet ofret i forbindelse med kirkebyggeriet. Man ofrede ofte et dyr (lam, hest eller svin) for at beskytte kirken, og sådanne offerdyr kan ses på kirkegården om natten, når de går rundt som et liglam, en helhest eller en gravso. Måske går der et liglam rundt her ved Storvorde Kirke.

2

Heks i Mou

Dokkedalvej 10, Mou

I Mou fortælles et uhyggeligt sagn om, hvordan en ung mand fra en af landsbyens gårde engang blev fanget af en heks, der forvandlede ham til en sort hest, som hun red på til en hekseforsamling i Tromsø i Norge. Der bandt hun ham, men det lykkedes den unge mand at gøre sig fri. Da han fik bidslet ud af munden, blev han til et menneske igen.

Da heksen kom tilbage, tvang han bidslet i munden på hende, og nu var det hende, der blev til en sort hest. Den unge mand red på den tilbage til Mou, hvor han fik smeden til at sætte hestesko på hesten, som han efterfølgende solgte til heksens mand. Da de tog bidslet af, blev hesten forvandlet til kvinde igen – så stod hun der nøgen i gården med hestesko på hænder og fødder.

Manuskript fra 1451.

3

Spøgelse på vejen mellem Mou og Egense

På Gl. Egensevej/Egensevej mellem Mou Kirkegård og Kystvej 52 i Egense, hvor smedjen lå.

Bemærk, der er tale om privat ejendom

Vejen mellem Mou og Egense er også hjem søgt af et spøgelse efter en hængt mand. Det er smeden fra Egense, der hver nat går mellem kirkegården i Mou og sit hjem i smedjen i Egense.

4

Det brændende genfærd mellem Mou og Dokkedal

På Dokkedalvej mellem Mou Kirkegård og Dokkedal

På vejen mellem Mou og Dokkedal skal en kone efter sigende engang have mødt Niels Kusk fra Mou Hede, der gik igen som et genfærd, efter han havde hængt sig. Niels Kusk fulgte med konen et stykke vej, indtil der gik ild i ham, det så ud som om han brændte i lys lue hele vejen. Den uheldige kvinde er imidlertid ikke den eneste, der har set Niels Kusks genfærd. Andre skal have set ham komme farende som et brændende hjul – et klart tegn på, at han var kommet retur fra Helvede.

Niels Kusk er ikke det eneste spøgelse, der har brugt natten på at gå mellem Dokkedal og Mou. For der fortælles også om en kvinde, der hver nat gik fra kirkegården til sit hus i Dokkedal for at søge efter nogle penge, hun skyldte væk. Da pengene blev fundet af en efterkommer og givet til den rette, fik hun fred og behøvede ikke at søge mere.

Tegnet af Henry Nielsen, 1929.
Statens Museum for Kunst

5 Den sorte sti ved Høstemark

Det østlige hjørne af Skovridervej og Ny Høstemarksvej, Mou
Bemærk, der er tale om privat ejendom

Hvis man gerne vil af med et spøgelse, kan man få en såkaldt klog mand til at mane det i jorden ved at læse over det. På gården Høstemark gik en frue engang igen, indtil hun blev manet i jorden. Kun ved hver højtid har hun fået lov at komme gården et kokketrin (et haneskridt) nærmere. Fra den plet, hvor nedmaningen foregik, og hen mod gården, kan man se en sort sti – den viser, hvor langt hun er kommet.

Det forlyder ikke, hvad der sker, når hun når frem til Høstemark. Andre steder, hvor spøgelser på samme måde er på vej et sted hen, fortælles det, at gården enten nedbrænder eller synker i jorden.

6 Nissen i Dokkedal

Mulbjergvej 13, Dokkedal
Bemærk, der er tale om privat ejendom

På en gård i Dokkedal boede der efter sigende en nisse. Gårdejeren havde en lille hest, som nissen var meget glad for at ride på, og en vinter, hvor der var mangel på foder, lovede nissen derfor at hjælpe med at skaffe noget.

Manden og nissen drog til Kongerslev og stjal halvdelen af den havre, der var i en lade på vejen. Nissen slæbte det hjemad, men midt i Vildmosen foreslog manden, at de skulle hvile sig. Det vidste nissen ikke hvad var, men da han havde prøvet det lidt, sagde han:

"Havde jeg vidst at hvile var så godt, havde jeg taget den anden halvdel af havren også!"

7 Det sorte spøgelse i Dokkedal

Stejlgabet 10, Dokkedal
Bemærk, der er tale om privat ejendom

Da en kone på en gård i Dokkedal døde, gik hun hver middag igen i en af stuerne som en sort skikkelse. Det viste sig, at hun som ung pige havde født et barn i hemmelighed, som hun havde slået ihjel og begravet under gulvstenene inde i stuehuset. Da barnets skelet blev fundet og begravet på kirkegården, sås moderens genfærd ikke mere.

8 Skelflytterspøgelset i Dokkedal

Teglvej 13, Dokkedal
Bemærk, der er tale om privat ejendom

Syd for Dokkedal, hvor det gamle teglværk lå, går et spøgelse efter sigende rundt og råber *"Her er ret skel"*. Det er et såkaldt skelflytterspøgelse, der engang har snydt sig til en andens mands jord ved at flytte markskellet. Som straf for denne forbrydelse er han tvunget til at spøge.

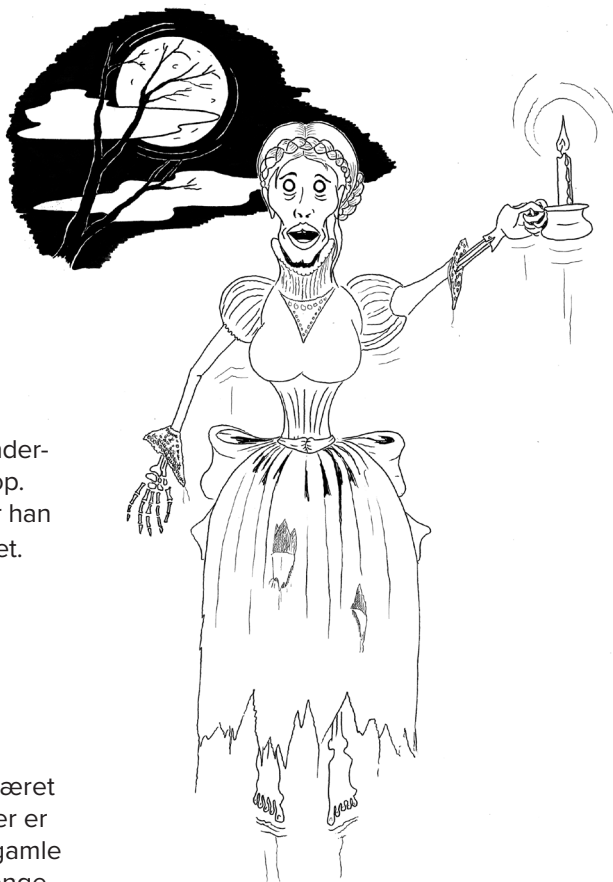
J.T. Lundbye, 1841-42.
Statens Museum for Kunst

9 To spøgelser på Vildmosegård

Vildmosegård, Birkesøvej 16, Storvorde
Vildmosecenteret

På det ene gæsteværelse på Vildmosegård spørger det den dag i dag. Her kan gæster møde en gammel dame med natkappe, der kommer ind og søger efter penge i panelet over sengen. Engang genkendte en gæst spøgelsen som husets gamle frue, og gæsten fandt da også en pung med sølvpenge i panelet. Men den gamle dame kan ikke selv tage pengene, og hun bliver derfor ved med sit spøgeri, indtil der en dag er en, der tager mod til sig og spørger hende, hvad hun går efter, og hvad pengene skal bruges til.

Også på loftet spørger det. Om natten kan man høre lyden af en mand, der engang boede på gården. Når han solgte korn til bønderne og målte op i skæppemålet, fyldte han aldrig skæppen helt op. Derfor kan man nu høre ham måle korn op i skæppen, hvorefter han kaster det hele ud på gulvet, så alle husets beboere kan høre det.

10 Herregårdsspøgelser på Kongstedlund

Kongstedlundvej 18, Kongerslev
Bemærk, der er tale om privat ejendom

Der er meget spøgeri på Kongstedlund, der blandt andet har været beboet af sørøvere. På grund af de mange uretfærdigheder, der er blevet begået på gården, er der mange spøgelser efter både gamle vikinger og herremænd. De krydser klinger, de tæller deres penge, og der høres raslen af jernlænker.

På loftet slæbes der sække, og man kan høre slæbende trin på trapper og i værelser – der er dog aldrig noget at se. En lang gang, hvor spøgeriet var særligt slemt, blev engang tilmuret, men lige meget hjalp det, det spøger stadig.

En af de tidligere ejere af Kongstedlund blev begravet i gravhvælvingen under Sønder Kongerslev Kirke, men hver morgen står låget halvt åbent – også selv om man sømmer eller nagler det fast.

11 Spøgelsen i haven ved Sigsgård

Sigsgårdvej 29, Nørre Kongerslev
Bemærk, der er tale om privat ejendom

Sigsgård var engang ejet af justitsråd Nissen. Han var efter sigende en uhæderlig mand, som snød og bedrog folk. Derfor blev han dømt til at spøge sammen med nogle af sine medsammensvorne. Det fortælles derfor, at man i et af husets værelser kan høre pengeklang og tummel, så ingen tør være der. Man kan også være heldig at møde justitsråden udenfor på gårdspladsen og i haven. En gang skal en karl, der var i haven for at stjæle frugt, have mødt justitsråden, som stod og kiggede på ham. Karlén blev så forskrækket, at han løb sin vej og glemte både sæk og æbler.

12 Bjergfolkene i Kællingbjerg

Øst for Sigsgårdvej, nord for Vildmosevej, Kongerslev

I Kællingbjerg bor der nisselignende væsner også kaldet bjergfolk. De er set mange gange – både i skrænten og i højen. Blandt andet så en pige engang en lille mand, der stod barhovedet og i skjorteærmer og gravede sand. Da hun råbte forskrækket til ham, tog han sin røde tophue på og blev usynlig med det samme.

Bjergfolkene kan ikke selv reparere deres redskaber, og de har derfor brug for mennesker, der kan hjælpe dem. På Kællingbjerg havde bjergfolkene engang lagt en ovnrage, et redskab, der blev brugt til bagning, ud på højen til reparation. En venlig mand tog det med hjem til reparation og fik til gengæld et nybagt brød, som han dog ikke turde spise. Det var dumt af ham, for andre, der har spist brød fra bjergfolk, har fået fremgang, lykke og godt helbred af det.

Lægger man øret til højen, kan man høre, at kister bliver lukket op og smækket i nede i bakken. Det er lyden af bjergfolkene, der kigger til deres skatte.

Tegning af Niels Skovgaard, 1917.
Statens Museum for Kunst

13 Den hvide pige mellem Sigsgård og Nørre Kongerslev

Sigsgårdvej mellem Nørre Kongerslev og Sigsgård

Flere folk har berettet om en hvid pige, der sidder i vejkanthen mellem Nørre Kongerslev og Sigsgård. Blandt dem er to unge tjenestepiger og en karl, der en vinteraften gik mellem Sigsgård og Nørre Kongerslev. Karlen så pigen, der sad i sneen, mens de to tjenestepiger ikke kunne se noget. Den hvide pige slog armene om halsen på karlen, og han måtte bære hende helt til Nørre Kongerslev Mølle. Karlen blev helt hvid i hovedet og kunne ingenting sige. Da han kom tilbage, blev han syg og kastede op, og han var dårlig længe efter.

14 Dødsvarsler i Kongerslev

Kongerslev, ukendte steder

Engang stod en gammel kone ved aftenstid ved vejen i Kongerslev og så et begravelsesoptog, der kom fra den del af byen, hvor hun boede, og som passerede ganske tæt forbi hende på vej mod kirken. Hun kendte alle deltagerne i optoget og spekulerede over, hvem det mon var, der blev begravet. Kort efter døde hun selv – det var hendes egen ligfærd, der havde vist sig.

Hun er ikke den eneste, der har fået et dødsvarsel i Kongerslev. Bodil, en kone i Kongerslev, sværgede engang med sin sjæls frelse, at hendes hus stod på jord, hun ejede. Det viste sig imidlertid, at det gjorde det ikke, og en dag, mens hun og familien sad og spiste, kom en sort hund ind og lagde sit hoved i hendes skød. Pludselig blev hun voldsomt syg og døde et par dage efter. Hunden lagde sig ved siden af hende, indtil hun døde, så forsvandt den sporløst. Det var fanden selv, der ville have Bodils sjæl.

Tinggården i Kongerslev var engang et tingsted. Her færdes de forbrydere, der blev dømt på tinge, endnu. Da spøgeriet var værst, kunne man høre trampen hen over loftet, og i et af kamrene kunne man høre slæbende skridt og raslende lænker. I det kammer kunne ingen holde ud at ligge. En hund, der engang blev sat derind som selskab om natten, klynkede og peb hver aften, når spøgeriet begyndte, og den hylede af og til, som om den blev mishandlet.

15 Genfærd ved Kongerslev præstegård

Jernbanegade 2, Kongerslev, hvor den gamle præstegård lå

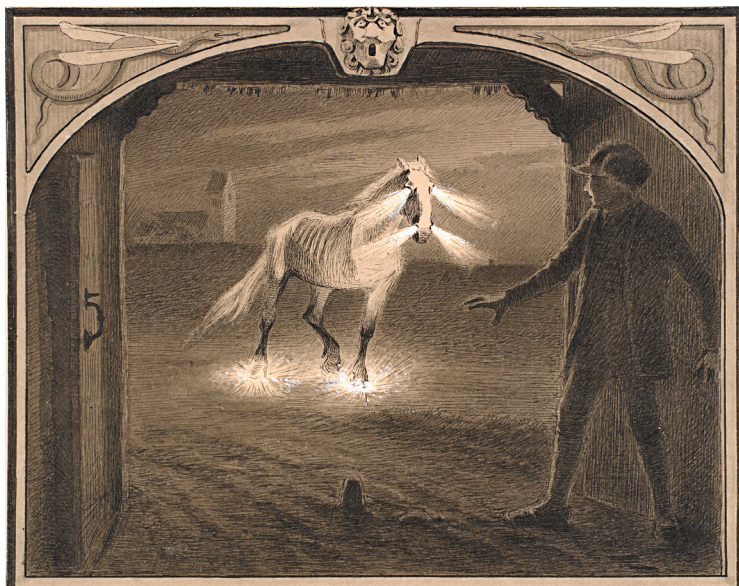
I Kongerslev var præsten Morten Nielsen en klog mand, der omgik ånder og kunne mane de døde i jorden. Nogle dage efter hans død, da en arbejdsmand gik forbi kirkegården, sprang kirkegårdslågen op, og den nyligt afdøde præst kom ud i fuldt ornat. Han fulgte efter manden et stykke, mens han åndede ham i nakken, men så gik han til side. Arbejdsmanden blev derefter syg og måtte gå i seng.

På et tidspunkt så man engang hver aften et hvidt genfærd ved præstegårdens stengærde. Da en klog mand gik hen og talte med genfærdet, fik han at vide, at han skulle tage en tørv og tre sten ud af stendiget. Det han fandt under tørven og stenene, skulle han give til genfærdets søn. Manden fandt en ring og nogle penge, som han straks gav til sønnen, hvorefter spøgelseset forsvandt.

16 Helhest mellem Kongerslev og Randrup

Nordsiden af Seefeldtlundsvej, Kongerslev

I en dal mellem Sønder Kongerslev Hede og Randrup går en såkaldt helhest igen, og dalen bærer derfor navnet Hestedal. Hesten er hovedløs, og den er ikke god at møde, da helheste er dødsvarsler. Møder man sådan en, kan man blive meget syg eller dø. Den kan også tage et andet dyrs skikkelse, og den er blandt andet blevet set som en vædder. Af og til fortsætter hesten helt ned til Kongerslev.

17 Mystiske hændelser på Store Mons

Monshøjvej, Kongerslev

Vest for Kongerslev ligger højen Store Mons, der er resterne af en 65 meter lang oldtidsdysse med to kamre, og de mange sten ses stadig rundt langs højens kant. Engang tog en mand af stenene for at bygge et hus, men herefter kunne han dag og nat høre, at der var nogen, der kaldte på ham. Han fik ingen ro og døde efter kort tid.

Fra dalen sydvest for højen er der også engang blevet set en sort skikkelse bære en ligkiste op mod højen. Kisten var åben og fuld af børnehoveder.

Helhest. Tegning af Hans Smidth, 1884-85.
Statens Museum for Kunst

På store Mons er der tit lys om natten, og selv om dagen kan folk fare vild der i stærk tåge. Når der er lys på en høj, betyder det ofte, at der er en skat begravet her. Engang bevæbnede tre mænd sig derfor med spader og tog på skattegravning. De vidste, at de ikke måtte sige et ord, for så ville det ikke lykkes. Mens de gravede, kom der først en mand ridende på en hvid hest og sagde godaften, men mændene svarede ikke. Så kom der en kare med fire sorte heste spændt for. Kusen hilste godaften, men mændene svarede heller ikke kusen. Til sidst kom en mand ridende på en hvid gase, og så kunne en af mændene ikke holde sin mund, men sagde grinende: *"En rytter på en gase, ho ho ho"*. Så blev der tåget, og mændene så, at Kongerslev stod i lys lue. Det var dog blændværk, men skatten fandt mændene ikke.

18 Spøgelsesligtog ved Treskellet

Treskelvej 1, Komdrup

Bemærk, at der er tale om privat ejendom

På Skibsted Mark ligger Hestedalen. Her så en dreng engang et begravelsesoptog, der gik med en ligkiste op mod den gård, der hedder Treskellet, fordi den ligger i tre skel. Synet af begravelsesoptøget forsvandt igen, men drengen kunne ikke glemme det – især ikke, hvordan ligets hoved stak ovenud af kisten og ligesom var levende.

Niels Bjerre, 1885.
Statens Museum for Kunst

19 Bjergfolkenes bæger på Refsnæs

Refsnæsvej 3, Kongerslev

Bemærk, at der er tale om privat ejendom

Når bjergfolkene i Kællingbjerg førhen festede, løftede højen sig på glødende pæle. Engang så en karl fra Refsnæs dansen, da han red forbi, og han blev tilbudt en drik i et sølvbæger af en lille kone. Karlen tog bægeret og red derfra i fuld fart, men han kastede drikken bagover skulderen, så hårene blev svedet på hestens ryg. Bjergfolkene forfulgte ham, men han undslap med nød og næppe, fordi han fik hjælp af bjergfolkene fra den nærliggende Stennis bakke, der var fjender med Kællingbjerg-folkene. Sølvbægeret blev herefter gemt på Refsnæs, og da en lille kone kom på besøg juleaften det følgende år og fik skænket op i det fine bæger, forsvandt både hun og bægeret for øjnene af folk.

Tegning af Andreas Flinch, 1842. Statens Museum for Kunst

20

Ellefolket i Gudum

Området omkring Louisendalvej øst for Gudum

I de lange bakkedale øst for Gudum boede der engang ellefolk – eller bjergfolk, som de også blev kaldt.

Engang gik en pige og passede køer og svin i bakkedalene, og hun kendte ellefolkene godt. *"I dag bager æ ellefolk, det ka a lugte"* sagde hun en dag til sin far – og ganske rigtigt, der blev sat varme sigtemellem-madder frem til dem. En dag kom pigen imidlertid ikke hjem med svinene. I stedet sendte hun et af svinene hjem med sit tørklæde bundet om halsen. På tørklædet havde hun syet: *"Nu er a ved æ ellefolk og kommer aldrig til jer mere"*. Det blev forældrene meget sørgmodige over, for de så aldrig deres datter igen.

21

Den blødende heks i Gudum

Lillevordevej 8, Gudum

Bemærk, at der er tale om en privat ejendom

Det fortælles, at der i Gudum engang var en heks, der forheksede en bondes kvæg, så han lidt efter lidt mistede sin besætning. Bonden konsulterede en klog mand i Viborg, der vidste, at hvis man får troldfolk til at bløde, så mister de magten over en. Bonden fik derfor det råd, at den næste person, der kom ind i hans stue, skulle han slå på næse og mund, så blodet styrtede. Da bondens nabokone kom ind i stuen dagen efter, fik hun derfor en knytnæve i ansigtet, så blodet flød. Derefter mistede han ingen af sine kvæg. Det var en almindelig antagelse, at hvis man fik troldfolk til at bløde, mistede de magten over en.

22

Nedmaning i Gudum

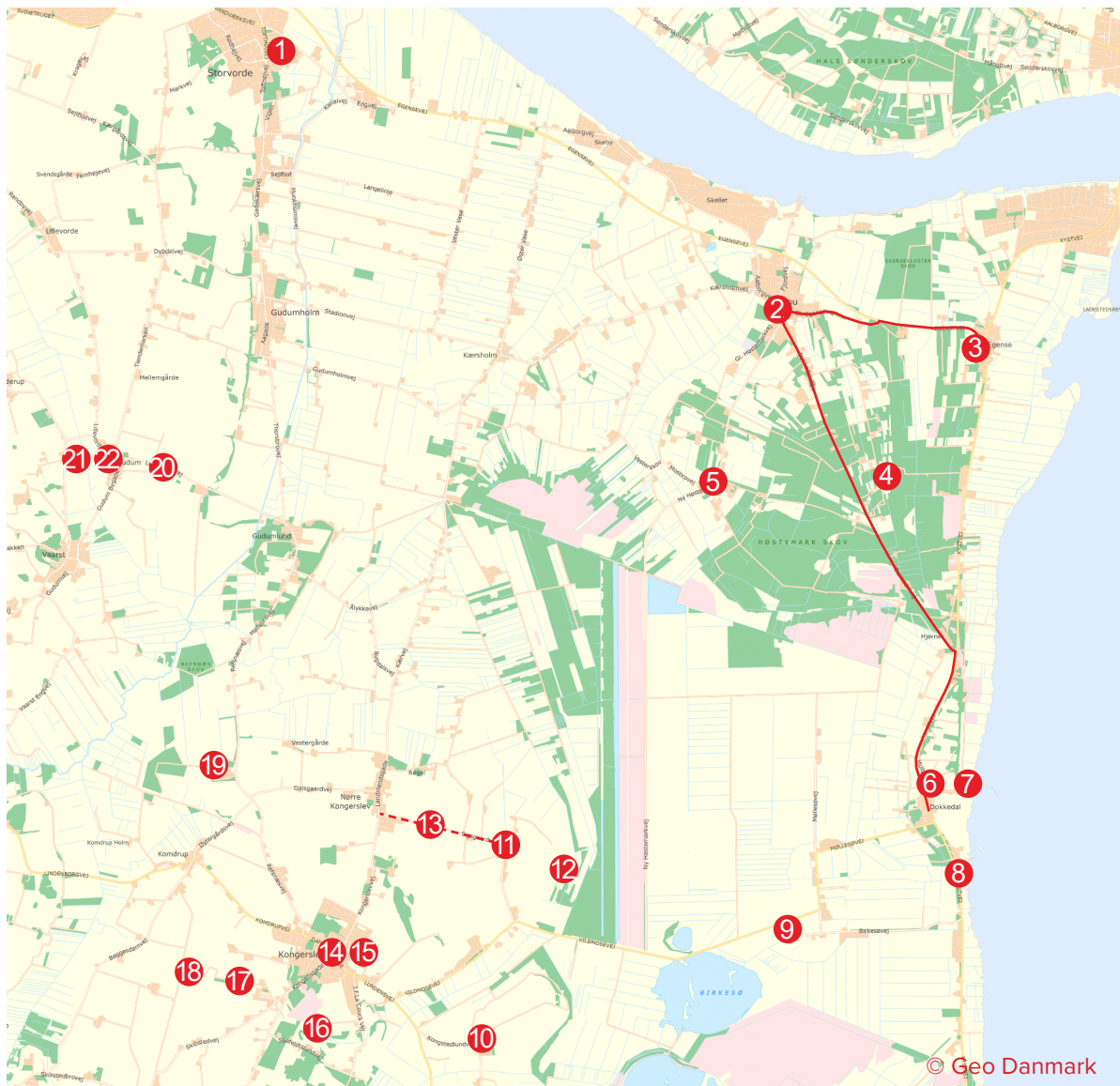
Gudum Bygade 6, Gudum

Bemærk, at der er tale om privat ejendom

På Gudum præstegård boede i tidernes morgen en pastor ved navn Niels Fangel (f. 1781). Han havde omgang med mørkets magter og kunne mane spøgelse ned. Engang havde hans tjenestekarl stjålet nogle penge, og da han kort efter døde, gik han igen og kom til præstegården i mørkningen. Da pastor Fangel manede ham ned, stod en pige og lyttede, selv om hun ikke måtte. Derfor fik pastoren et knæk og kunne derefter ikke gå på prædikestolen mere. Mørkets gerninger må nemlig ikke afsløres.

At mane skal være en svær kunst, der skal holdes hemmelig. Det er efter sigende vigtigt, at ingen ser nedmaningen, for så vil genfærdet få magt over præsten. Det siges også, at mennesker, der er ufødte (født ved kejsersnit), kan blive særligt dygtige til at mane.

Den gamle præstegård nedbrændte i 1923.

- 1 Storvorde Kirke, Toftvej 1, Storvorde
- 2 Dokkedalvej 10, Mou
- 3 På Gl. Egensevej/Egensevej mellem Mou Kirkegård og Kystvej 52 i Egense, hvor smedjen lå.
- 4 På Dokkedalvej mellem Mou Kirkegård og Dokkedal
- 5 Det østlige hjørne af Skovridervej og Ny Høstemarksvej, Mou
- 6 Mulbjergvej 13, Dokkedal
- 7 Stejlgabet 10, Dokkedal
- 8 Teglvej 13, Dokkedal
- 9 Vildmosegård, Birkesøvej 16, Storvorde
- 10 Kongstedlundvej 18, Kongerslev
- 11 Sigsgårdvej 29, Nørre Kongerslev
- 12 Øst for Sigsgårdvej, nord for Vildmosevej, Kongerslev
- 13 Sigsgårdvej mellem Nørre Kongerslev og Sigsgård
- 14 Kongerslev, ukendte steder
- 15 Jernbanegade 2, Kongerslev, hvor den gamle præstegård lå
- 16 Nordsiden af Seefeldtlundsvej, Kongerslev
- 17 Monshøjvej, Kongerslev
- 18 Treskelvej 1, Komdrup
- 19 Refsnæsvej 3, Kongerslev
- 20 Området omkring Louisendalvej øst for Gudum
- 21 Lillevordevej 8, Gudum
- 22 Gudum Bygade 6, Gudum